

Čís. 10867.

K pojmu aktivního oprávnění ke sporu.

Proti dobrým mravům jest úmluva, již si dal vyrovnací správce za souhlas k pracím dlužníka pro třetí osobu slíbiti plnění k úhradě útrat vyrovnacího řízení ve svůj prospěch.

Funkce vyrovnacího správce končí, je-li vyrovnací řízení, pro něž byl ustanoven správcem, zastaveno a zastavovací usnesení bylo vyvěšeno na soudní desce. Lhostejno, že vyrovnací správce nebyl zvlášť vyrozuměn o zastavení řízení.

(Rozh. ze dne 12. června 1931, Rv II 292/30.)

Žalobce byl vyrovnacím správcem ve vyrovnání Antonína U-a, jež bylo pak zastaveno. Žalovaný, chtěje zadati Antonínu U-ovi větší práce, obrátil se na žalobce o souhlas, jež žalobce udělil pod podmínkou, že žalovaný zadrží a složí k úhradě útrat vyrovnacího řízení ve prospěch žalobcův 10—15% z celé odměny za práce, jež mu měl konati U. v celkové hodnotě asi 30.000 Kč. Když byly útraty žalobcovy upraveny na 2.800 Kč, domáhal se jich zaplacení na žalovaném. *P r o c e s n í s o u d* *p r v é s t o l i c e* žalobu zamítl. *D ů v o d y*: Žalovaný měl za vyrovnacího řízení jako věřitel skládati určité procento z dlužníkovy pohledávky pro žalobce jako vyrovnacího správce ke krytí jeho útrat ze správy jmění tehdy ještě neustanovených. Tato úmluva však neváže žalovaného, neboť jest neplatná. Podle § 33 vyr. ř. má vyrovnací správce nárok na náhradu hotových výdajů, jakož i na odměnu za námahu. Za uspokojení vyrovnacího správce ručí dlužník. Vyrovnacímu správci nepřisluší nárok na zálohu na ony útraty. Nárok jeho vzniká teprve při řízení odměny soudem. Vyrovnací správce nesmí si z dlužníkovy jmění ponechat zálohy na své nároky (rozh. nejv. soudu čís. 2649 sb. n. s.). *O d v o l a c í s o u d* napadený rozsudek potvrdil. *D ů v o d y*: Rozhodujícím pro právní posouzení věci jest řešení otázky, v jaké vlastnosti žalobce tvrzenou smlouvu se žalovaným uzavřel a jaké povahy tvrzená smlouva vlastně jest. Stanovisko žalobce, že jest pro svou osobu oprávněn uplatňovati zažalovaný nárok a že jde o jeho vlastní smluvní poměr k žalovanému, jest nesprávné. Žalobce jako vyrovnací správce ve vyrovnání Antonína U-a nebyl oprávněn, by vlastním jménem s třetí osobou uzavřel smlouvu, týkající se práv a povinností vyrovnacího dlužníka. Ustanovuje-li vyrovnací řád, že vyrovnací správce má pečovati o to, by provozování dlužníkovy podniku podle možnosti bylo udrženo a by dlužníkovy jmění nebylo ztenčeno, není tím řečeno, že vyrovnací správce pro svou osobu při této činnosti může nabýti soukromých práv, a je-li podle § 8 druhý odstavec vyr. ř. od zahájení řízení dlužníkovi třeba k určitým jednáním souhlasu vyrovnacího správce, není tím řečeno, že vyrovnací správce při této své činnosti vystupuje jako soukromá osoba. Vystupuje proti třetím osobám jen jako úřední orgán vyrovnacího řízení. Ohledně smluvních poměrů, které snad za vyrovnacího řízení proti třetím osobám

nastaly a které vyrovnací správce podle § 8 druhý odstavec vyr. ř. schválil nebo snad sám zprostředkoval, přichází vyrovnací správce v úvahu jen jako zástupce dlužníka, který z těchto poměrů jen sám jest oprávněn a zavázán. Že žalobce v souzeném případě, ano šlo o to, zda a za jakých podmínek žalovaný vyrovnacímu dlužníku má zadati práci nebo za jakých podmínek vyrovnací dlužník v práci již zadané má pokračovati, jednal jen ve funkci vyrovnacího správce, žalobce sám připouští a jest to patrné i z celé předložené korespondence, obzvláště z jeho potvrzení ze dne 28. února 1929, kde se žalobce výslovně odvolává na ustanovení § 8 vyr. řádu. Za tohoto stavu věci není žalobce oprávněn, by zažalovaný nárok vlastním jménem proti žalovanému uplatňoval. K tomu jest ještě podotknouti, že tvrzený podklad žalobního nároku vůbec nemůže býti považován za smlouvu v pravém smyslu slova. Jak z výpovědi svědka Antonína U-a a z výsledku stran jest patrné, byla smlouva o zadání práce mezi vyrovnacím dlužníkem a žalovaným již před zahájením vyrovnání ujednána a šlo po zahájení tohoto řízení jen o to, zda vyrovnací správce ji schválí. Ustanovil-li při tom vyrovnací správce ohledně zaplacení práce určité podmínky, bylo tím učiněno z jeho strany jen opatření podle § 8 druhý odstavec vyr. ř., kterým byl vyrovnací dlužník za vyrovnacího řízení vázán, poněvadž nedodržení tohoto opatření mohlo míti v zápětí zastavení řízení (§ 32 první odstavec, § 56 druhý odstavec vyr. ř.), vyrovnací dlužník byl oprávněn splnění tohoto opatření za vyrovnacího řízení uplatňovati proti žalovanému, po případě pořadem práva, avšak vyrovnací správce pro svou osobu ani za vyrovnacího řízení proti žalovanému nemohl vynutiti splnění závazku žalovaným převzatého, tím méně po dni 23. května 1929, kterým dnem vyrovnací řízení bylo zastaveno. Tímto dnem nabyl dlužník opět práva, úplně volně nakládati svým jménem, takže od tohoto dne žalobce na uskutečnění řečeného opatření vůbec nemá vlivu. Žalobce míní, že dosud nebyl zproštěn ze své funkce jako vyrovnací správce. Stanovisko toto jest však mylné, poněvadž zastavením vyrovnacího řízení zaniká funkce vyrovnacího správce podle zákona a není třeba zvláštního usnesení o zrušení této funkce. Podle těchto úvah není a nebyl žalobce vůbec oprávněn, by proti žalovanému žalobou vynutil splnění onoho opatření a byla proto žaloba právem zamítnuta. První soud zaujal při svém rozhodnutí hlavně stanovisko, že tvrzená úmluva stran o zaplacení odměny vyrovnacího správce k jeho rukám jest neplatná, poněvadž za jeho odměnu ručí jen vyrovnací dlužník a poněvadž vyrovnací správce nesmí si z dlužníkova jmění ponechatí zálohu na své nároky. Odvolací soud jest však toho názoru, že v souzeném případě ve skutečnosti šlo jen o opatření vyrovnacího správce podle § 8 druhý odstavec vyr. ř. a že by proti tomu zásadně nebylo námitky, poněvadž jest i v zájmu vyrovnacího dlužníka, když při skončení vyrovnání jsou po ruce prostředky k zaplacení útrat vyrovnacího řízení, by eventuálně vyrovnání mohlo býti potvrzeno. Podle názoru odvolacího soudu není však tato právní otázka pro spor tak důležitá jako otázka, zdali jest žalobce vůbec k žalobě oprávněn. Žalovaný i ve směru otázky oprávnění před prvním soudem činil námitku tvrdě, že žalobce proti ně-

mu nikdy neměl osobní nárok, i kdyby žalobcovo tvrzení bylo správné a jen vzhledem k této námitce považuje odvolací soud zamítnutí žaloby za ospravedlněné.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

S hlediska dovolacího důvodu podle § 503 čís. 4 c. ř. s. jest dáti žalobci za pravdu jen potud, pokud napadá názor odvolacího soudu, že žalobce není aktivně oprávněn k žalobě. Aktivně ke sporu jest oprávněn pravý žalobce, t. j. ten, kdo z právního poměru vyvozuje právní nárok proti určité osobě a samostatným útokem dovolává se na určitém odpůrci určení, pokud se týče též splnění svého soukromoprávního nároku. V souzeném případě uplatňuje žalobce nárok ze smlouvy, již uzavřel se žalovaným a podle níž souhlasil pod níže uvedenou podmínkou s tím, by žalovaný zadal vyrovnávacímu dlužníku Antonínu U-ovi větší práce. Nejednal tudíž žalobce, jak za to mylně má odvolací soud, v zastoupení dlužníka, nýbrž jednal ve vlastním jméně, třebaže byl vyrovnacím správcem. Jest tudíž oprávněn uplatňovati zažalovaný nárok pro svou osobu, vyvozuje jej ze své smlouvy se žalovaným. Jiná jest ovšem otázka, zda tato smlouva jest platná. Podle vlastního tvrzení žalobního dal žalobce jako vyrovnací správce žalovanému řečené svolení jen pod podmínkou, že žalovaný zadrží a složí k úhradě útrat vyrovnacího řízení ve prospěch žalobcův 10 až 15% z celkové odměny za práce, které mu měl konati U., při čemž se zavázal žalovaný složití nejméně 3.000 Kč. Žalobce sám uvedl, že by byl jednak nesvolil k provádění prací, jednak že by byl dal jiným způsobem zajistiti sobě, pokud se týče věřitelům útraty vyrovnacího řízení. Požadavek tento příčí se však úkolu vyrovnacího správce a ustanovením vyrovnacího řádu. Vyrovnací správce jest povinen podle § 31 vyr. řádu vykonávati svůj úřad nestranně a pečovati zejména o to, by provozování podniku bylo podle možnosti udrženo a by dlužníkovu jmění nebylo ztenčeno. Při tom musí užiti péče, již vyžaduje předmět jeho správy (§ 1299 obč. zák.). Podle třetího odstavce § 32 vyr. ř. zodpověden jest všem účastníkům za majetkové újmy, které jim působí, koná-li svůj úřad způsobem, příčícím se jeho povinností. Nároky vyrovnacího správce určeny jsou přesně ustanoveními §§ 33 a 34 vyr. ř. Vyrovnací řád nedovoluje ani soudu, by za vyrovnacího řízení povolil vyrovnacímu správci zálohy na jeho nárok ze správy ze jmění dlužníka, což plyne z ustanovení § 33 vyr. ř., jenž nemá obdobný předpis jako § 125 třetí odstavec konk. ř. Že nárok na zálohu na odměnu, ba ani na hotové výlohy nepřísluší vyrovnacímu správci, plyne již ze zákona. Stejně ustanovuje zákon, že úmluvy vyrovnacího správce s dlužníkem nebo s věřiteli o výši hotových výdajů, jakož i o odměně jsou neplatné (§ 34 třetí odstavec vyr. ř.). Tato zásada byla v podstatě již vyslovena v rozhodnutí č. 2649 sb. n. s. Poněvadž vyrovnací řád nedovoluje, by si vyrovnací správce z důvodu své funkce dával příslibovati plnění ve svůj osobní prospěch, na něž neměl nárok, a využíval svého úředního postavení pro

sebe, nýbrž musí věc posuzovati nestranně, ve prospěch všech účastníků, odporuje okolnost, že žalobce učinil řečený souhlas závislým na plnění majetkové výhody pro sebe, dobrým mravům. Žalovaný to v podstatě také namítal, uváděje, že žalobce nebyl jako vyrovnací správce oprávněn, by svůj souhlas k zadání prací vyrovnacímu dlužníkovi podmiňoval uvedeným způsobem. Poněvadž výše zmíněná úmluva jest podle § 879 prvý odstavec obč. zák. nicotná, nemůže z ní žalobce žádný nárok vyvozovati a nemůže se s úspěchem domáhati odsouzení žalovaného. Jen k vůli úplnosti jest ještě podotknouti, že nelze ani souhlasiti se žalobcem, pokud shledává nesprávným názor odvolacího soudu o tom, že funkce vyrovnacího správce zaniká zastavením vyrovnacího řízení, ježto prý to zákon neustanovuje. Podle § 30 vyr. řádu ustanoví vyrovnací soud z úřadu vyrovnacího správce při zahájení řízení. Z povahy věci pak plyne, že jeho funkce končí, je-li vyrovnací řízení, pro něž byl ustanoven správcem, zastaveno (§ 56 vyr. řádu) a zastavovací usnesení bylo vyvěšeno na soudní desce. Tím okamžikem, kdy se tak stalo, nastávají účinky zastavení vyrovnacího řízení, k nimž patří i zproštění funkce vyrovnacího správce. (Bartsch-Pollak, § 56 pozn. 27.) Nesejde proto ani na tom, že vyrovnací správce nebyl zvlášť vyrozuměn o zastavení vyrovnacího řízení.

Čís. 10868.

Navrhl-li odvolatel v odvolání změnu rozsudku prvního soudu, po případě jeho zrušení, odvolací soud pak zrušil rozsudek prvního soudu a nařídil mu, by dále ve věci jednal, není odvolatel oprávněn k rekursu do zrušovacího usnesení odvolacího soudu.

Proti nároku na náhradu škody, jež stihla žalobce tím, že nastala evikce, že mu pachtovní užívání spachtovaných nemovitostí bylo vinou žalovaného znemožněno, nemůže žalovaný namítati podle § 1052 obč. zák., že žalobce nezaplatil dosud úplně pachtovné.

Okolnost, zda pachtýř nemohl utrpěti škodu proto, že jsa insolventním nemohl docíliti hospodářského výtěžku (tím méně normálního výtěžku), nemohou soudy posouditi podle své zkušenosti na základě předpisu § 273 c. ř. s., nýbrž zodpovědění této námítky může se státi jen na základě posudku znalců hospodářů o tom, zda a jaký vliv může míti insolvence pachtýřova na jeho schopnost docíliti výtěžek z hospodářství a zda mohl bez peněz řádně obhospodařovati spachtované dvory a s jakým úspěchem a zda a pokud okolnost ta odůvodňuje snížení smluvní pokuty. Při zrušení pachtovního poměru a určování náhrady škody tím způsobené, musí se určití pravděpodobný budoucí výdělek v hospodářství pro nejbližší léta jako podklad pro případné snížení smluvní pokuty.

(Rozh. ze dne 13. června 1931, R I 312/31.)

Žalovaní spachtovali roku 1920 od bývalého vlastníka velkostatku S. dvory na dobu dvanácti let do 28. února 1933. Mezi propachtovatelem a